

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ GIÁO DỤC HÀNH VI VĂN HÓA ỨNG XỬ CHO HỌC SINH CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

Nguyễn Thị Huê

Trường Tiểu học Tân Chi

Email: huehuenguyen1412@gmail.com

Tóm tắt: Trên cơ sở khẳng định tính cấp thiết của vấn đề nghiên cứu, tác giả bài báo đi sâu phân tích một số vấn đề lý luận về quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh các trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay bao gồm: Kế hoạch hóa giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh các trường tiểu học; Tổ chức, chỉ đạo giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh các trường tiểu học; Chỉ đạo hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh trường tiểu học; Kiểm tra, giám sát hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh trường tiểu học; Đảm bảo các điều kiện về nhân lực, tài chính, cơ sở vật chất cho hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh trường tiểu học; Thực hiện sự phối hợp của các lực lượng trong và ngoài nhà trường trong giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh các trường tiểu học.

Từ khóa: Văn hóa ứng xử, hành vi, giáo dục; quản lý giáo dục.

SOME THEORETICAL ISSUES ON MANAGING EDUCATION OF CULTURAL BEHAVIOR FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN THE CURRENT CONTEXT

Abstract: Based on affirming the urgency of the research problem, the author of this article delves into analyzing some theoretical issues on managing education of cultural behavior for primary school students in the current context, including: Planning education of cultural behavior for primary school students; Organizing and directing education of cultural behavior for primary school students; Directing activities of education of cultural behavior for primary school students; Inspect and monitor the implementation of cultural behavior education for primary school students; ensure the necessary human resources, finances, and facilities for cultural behavior education for primary school students; and coordinate efforts between internal and external forces in educating primary school students on cultural behavior.

Keywords: Cultural behavior, conduct, education; educational management.

Nhận bài: 18/01/2026

Phản biện: 25/02/2026

Duyệt đăng: 28/02/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hành vi văn hóa ứng xử, phép lịch sự là rất cần thiết trong đời sống xã hội Việt Nam. Đó là những biểu hiện tốt đẹp của lối sống chung, của ý thức tôn trọng lẫn nhau, là sự trao đổi cân bằng và sự quan tâm giữa người với người trong gia đình và ngoài cộng đồng xã hội. Phép lịch sự trong việc ứng xử là tổng hợp các nghi thức được biểu hiện ra trong giao tiếp, nhưng không phải là những ứng xử một cách máy móc, mà là những việc làm, lời ăn, tiếng nói linh hoạt, với từng hoàn cảnh, từng môi trường cụ thể và đối tượng giao tiếp. Hành vi ứng xử có tình, có nghĩa, có văn hóa là phù hợp với phong tục tập quán, truyền thống văn hóa của người Việt Nam giúp mỗi quan hệ giữa người với người trở nên thân thiện, gắn bó, văn minh, lịch sự. Tuy vậy, trong thực tế nhiều trường học chưa quan tâm xây dựng văn hóa nhà trường, vì vậy những hành vi lệch chuẩn trong trường học có cơ hội phát sinh, nảy nở. Quản lý, chỉ đạo giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh ở một số trường tiểu học chưa được quan tâm đúng mức, chưa được chú trọng. CBQL nhà trường chưa chỉ

đạo, kiểm tra, giám sát việc thực hiện giáo dục hành vi ứng xử cho học sinh một cách cụ thể, chính xác mà chỉ đưa ra kế hoạch chung chung. Việc tổ chức giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh dù đã được CBQL nhà trường quan tâm, kết quả còn rất hạn chế, chưa được triển khai chặt chẽ, hiệu quả chưa cao. CBQL nhà trường chỉ quan tâm chú trọng đến thành tích học tập của học sinh chưa đề cao vai trò của giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Kế hoạch hóa giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh các trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay

Quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử là một quá trình trong đó khâu đầu tiên là xây dựng kế hoạch. Kế hoạch hóa là chức năng quan trọng hàng đầu trong công tác quản lý. Lập kế hoạch là một quá trình đòi hỏi có tri thức, xác định đường lối và đưa ra các quyết định trên cơ sở mục tiêu, sự hiểu biết và những đánh giá thận trọng.

CBQL có được kế hoạch giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học đúng quy định

và phù hợp với điều kiện thực tiễn của nhà trường, có tính khả thi cần phải đầu tư suy nghĩ để hoạch định từ những vấn đề chung nhất đến những vấn đề cụ thể. Kế hoạch hóa sẽ định hướng tốt cho việc thực hiện, tạo tính chủ động trong phân phối sử dụng nguồn lực, phối hợp triển khai và đánh giá việc thực hiện giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS của trường.

Khi xây dựng kế hoạch giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS, CBQL cần dựa trên những cơ sở sau: Phân tích thực trạng giáo dục hành vi văn hóa ứng xử trong năm học của ngành, từ đó xây dựng kế hoạch giáo dục hành vi văn hóa ứng xử của trường. Tìm hiểu đặc điểm kinh tế VH, xã hội, giá trị đạo đức của địa phương. Xác định điều kiện giáo dục như CSVC, tài chính, thời gian, sự phối hợp với lực lượng giáo dục trong trường và ngoài trường.

CBQL cần lập kế hoạch cụ thể, rõ ràng cho các việc như:

- + Xác định mục tiêu, nội dung hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.
- + Khảo sát thực trạng hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.
- + Xây dựng các kế hoạch giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.
- + Xác định các biện pháp thực hiện kế hoạch giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.
- + Dự kiến các nguồn nhân lực phục vụ hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.
- + Chuẩn bị kinh phí và CSVC phục vụ hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

Khi xây dựng kế hoạch giáo dục hành vi văn hóa ứng xử, CBQL cần xây dựng kế hoạch có tính khoa học, kế thừa, toàn diện, cụ thể và trọng tâm trong từng thời kỳ. Kế hoạch phải phát huy những mặt mạnh, khắc phục những mặt yếu kém, củng cố ưu điểm, vạch ra được chiều hướng phát triển trong việc hình thành hành vi văn hóa ứng xử ở HS. Kế hoạch phản ánh được mối quan hệ giữa mục đích, mục tiêu, nội dung, phương pháp, phương tiện, thời gian, hình thức tổ chức, biện pháp, kiểm tra, đánh giá. Kế hoạch thể hiện được sự phân cấp quản lý của CBQL, bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ và cụ thể.

2.2. Tổ chức, chỉ đạo giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh các trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay

Tổ chức hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học gồm những nội dung chính sau:

+ Xác định các bộ phận trong và ngoài nhà trường tham gia GD và quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Phân công cụ thể nhiệm vụ của từng bộ phận trong và ngoài nhà trường trong việc GD và quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Xác lập cơ chế phối hợp giữa các bộ phận trong và ngoài nhà trường trong việc giáo dục và quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Tổ chức bồi dưỡng kiến thức, chuyên môn nghiệp vụ cho nguồn nhân lực về việc giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Tổ chức thực hiện các nội dung giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

Ngoài ra, tổ chức thực hiện giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS phải xuất phát từ quan điểm phát huy tính tích cực chủ động của HS. HS là chủ thể của hoạt động nhận thức và rèn luyện hành vi văn hóa ứng xử dưới sự tổ chức và hướng dẫn của GV. Như vậy, những chuẩn mực hành vi văn hóa ứng xử của nhà trường, của xã hội sẽ trở thành những hành vi văn hóa ứng xử riêng trong nhận thức, nhân cách của HS. Tổ chức thực hiện giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học có liên quan mật thiết đến việc tổ chức hoạt động học tập và các hoạt động GD ngoài giờ lên lớp.

2.3. Chỉ đạo hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh trường tiểu học

Chỉ đạo hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trong trường tiểu học gồm những nội dung chính sau:

+ Ban hành các quyết định về quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học trong nhà trường tiểu học.

+ Chỉ đạo GV tổ chức các hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học (thông qua hoạt động trong nhà trường và trải nghiệm ngoài nhà trường).

+ Động viên, khuyến khích CBQL, GV trong nhà trường thường xuyên đổi mới phương pháp

và hình thức giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Chỉ đạo đánh giá HS thường xuyên qua các hành vi văn hóa ứng xử để điều chỉnh kế hoạch giáo dục.

+ Chỉ đạo ứng dụng công nghệ thông tin và sử dụng trang thiết bị hiện đại trong việc giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS hằng ngày.

+ Tổng kết, rút kinh nghiệm định kỳ hàng tháng về việc thực hiện giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

CBQL chỉ đạo thực hiện công tác giáo dục hành vi văn hóa ứng xử của GV và các lực lượng giáo dục khác. Bồi dưỡng kỹ năng tổ chức hoạt động cho GV về hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS. Tích hợp giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS vào giảng dạy các môn học Đạo đức, Tiếng Việt, Toán, Tự nhiên - Xã hội, Khoa học, Lịch sử, Địa lí, Âm nhạc, Mỹ thuật, Thể dục. Thông qua hoạt động dạy – học, GV rèn luyện cho HS kỹ năng, hành vi văn hóa ứng xử phù hợp với các tình huống trong cuộc sống, hình thành cho HS tính trung thực, khiêm tốn, mạnh dạn, tạo môi trường học tập cởi mở, thân thiện, bầu không khí vui tươi. Tạo sự hợp tác, trao đổi, giúp đỡ, tương trợ lẫn nhau của HS với ba môi trường giáo dục.

CBQL cần quan tâm nhiều đến việc phối hợp với các lực lượng trong và ngoài trường để góp phần thực hiện tốt chương trình, nội dung hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS.

2.4. Kiểm tra, giám sát hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh trường tiểu học

Kiểm tra là công việc rất cần thiết trong quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử giúp CBQL biết được tiến độ thực hiện kế hoạch, đối tượng được phân công thực hiện kế hoạch. Từ đó kịp thời phát hiện những mặt tốt, những mặt còn tồn tại và điều chỉnh kế hoạch cho phù hợp với thực tế nhà trường. Kiểm tra, giám sát hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học gồm những nội dung chính sau:

+ Xây dựng các tiêu chuẩn đánh giá công tác giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học trong nhà trường.

+ Thực hiện tốt công tác khen thưởng, đảm bảo

kịp thời động viên tập thể, cá nhân tiêu biểu trong các phong trào thi đua giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Tổ chức các hình thức kiểm tra giáo dục và thực hiện kế hoạch giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ CBQL tổ chức cuộc điều tra, phỏng vấn nhằm đánh giá thực trạng quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Tổ chức nhân rộng các điển hình tiên tiến để làm tốt hơn công tác giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Tổng kết, đánh giá việc thực hiện kế hoạch giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trong nhà trường.

Tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá chất lượng giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học giúp cho việc thúc đẩy công tác quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử trong nhà trường ngày càng hiệu quả hơn. CBQL yêu cầu tổ chức đoàn thể, GV chủ nhiệm lớp báo cáo, cung cấp thông tin về tình hình quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học theo kế hoạch thi đua đã phát động. CBQL định hướng hoạt động cho GV, ban đại diện CMHS và HS trong việc giáo dục hành vi văn hóa ứng xử để GV, CMHS, các đoàn thể ngoài nhà trường xây dựng kế hoạch hoạt động và tiêu chí đánh giá.

Để kiểm tra, giám sát được dân chủ, công bằng, khách quan, toàn diện CBQL cần thành lập tổ kiểm tra. Xây dựng lực lượng kiểm tra công tác giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS ở nhà trường. Quan sát, ghi nhận sự tham gia của GV vào hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử và hiệu quả của hoạt động GD này. Đánh giá, tuyên dương, khen thưởng những tập thể, cá nhân thực hiện tốt hoạt động này và nhắc nhở, kiểm điểm những cá nhân chưa thực hiện tốt. CBQL tổ chức tốt công tác thi đua khen thưởng sẽ phát huy được sức mạnh tổng hợp, tạo động lực cho các thành viên trong và ngoài nhà trường tích cực, nhiệt tình tham gia giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

2.5. Đảm bảo các điều kiện về nhân lực, tài chính, cơ sở vật chất cho hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh trường tiểu học

Để giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học một cách tốt nhất, CBQL cần phải đảm bảo các điều kiện về nhân lực, tài chính và CSVC:

+ Xác định các loại phương tiện, trang thiết bị, kinh phí phục vụ cho hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Xây dựng nội dung đầu tư mua sắm, huy động xã hội hóa để phục vụ cho hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học.

+ Tổ chức mua sắm trang bị phục vụ cho hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học theo đúng quy định.

+ Chỉ đạo đội ngũ quản lí bảo quản sử dụng CSVC và trang thiết bị hợp lý.

+ Kiểm tra, bảo trì bảo quản CSVC và trang thiết bị theo quy định

CSVC, kinh phí tài chính phục vụ giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS là điều kiện về mặt vật chất không thể thiếu được cho hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS. Nguồn tài chính và CSVC phục vụ cho giáo dục hành vi văn hóa ứng xử có thể đến từ kinh phí của Nhà nước nhưng cũng có thể từ con đường xã hội hóa theo đúng quy định.

Điều kiện về nhân lực, CSVC và kinh phí tài chính nếu được đầu tư đầy đủ, đáp ứng yêu cầu giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS sẽ tạo điều kiện để nhà trường làm tốt công tác giáo dục hình thành, phát triển các hành vi văn hóa ứng xử cho HS.

2.6. Thực hiện sự phối hợp của các lực lượng trong và ngoài nhà trường trong giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh các trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay

Theo Quyết định 1299/QĐ-TTg và Công văn 3898/BGDĐT-GDTH (2024), việc phối hợp giữa nhà trường – gia đình – xã hội là giải pháp bắt buộc trong giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh các trường tiểu học trong bối cảnh hiện nay.

Sự phối hợp của các lực lượng trong và ngoài nhà trường trong hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học gồm những nội dung chính sau:

+ Thiết lập sự liên lạc thường xuyên với gia đình và xã hội để thông báo về tình hình và kết quả học tập, rèn luyện của con em họ, đồng thời yêu cầu CMHS cho ý kiến về tình hình học tập.

+ Tìm hiểu về đặc điểm tâm sinh lý, điều kiện học tập, rèn luyện của HS và mức độ quan tâm đầu tư của cha mẹ đối với việc giáo dục các em.

+ Thống nhất với CMHS về mục tiêu và yêu cầu giáo dục của nhà trường và của lớp, những hình thức và biện pháp phối hợp giữa nhà trường và gia đình, nhất là đối với cha mẹ của những HS cá biệt.

+ Bồi dưỡng nâng cao nhận thức và lý luận giáo dục cho gia đình và xã hội. Hướng dẫn cho CMHS một số kiến thức về khoa học giáo dục, cách quản lý, hướng dẫn con em học tập và rèn luyện.

+ Chủ động tổ chức các hình thức phối hợp với CMHS như mời họp, trao đổi qua điện thoại, thư từ hoặc đến thăm gia đình các em.

+ Phối hợp chặt chẽ với Ban đại diện CMHS của lớp trong việc giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS.

Phía gia đình: Gia đình là môi trường không thể thiếu và cũng không thể thay thế được đối với sự phát triển của mỗi con người. Việc hình thành và phát triển nhân cách của HS chịu tác động trực tiếp từ gia đình. Trên thực tế, nhiều gia đình không còn giữ gìn được nề nếp gia phong, không làm tốt chức năng giáo dục con cái làm sút kém, sai lệch hành vi văn hóa ứng xử của HS. Để giúp cho HS có hành vi văn hóa ứng xử, CMHS phải cùng tham gia phối hợp với nhà trường, cụ thể là giáo viên chủ nhiệm lớp để kịp thời uốn nắn, giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS.

Phía nhà trường: Nhà trường là nơi giáo dục, hình thành hành vi văn hóa ứng xử cơ bản của HS. Giáo dục hành vi văn hóa ứng xử trong nhà trường không chỉ là sự tiếp tục của giáo dục gia đình mà còn là môi trường đào tạo cho HS có trình độ tri thức, phẩm chất đạo đức, lòng nhân ái, tính trung thực, lòng tự trọng, nếp nghĩ và lối sống lành mạnh, trọng đạo lý, sống có kỷ luật. Nhà trường cần kết hợp các lực lượng giáo dục, bao gồm đội ngũ GV, gia đình, các tổ chức đoàn thể nhằm tạo nên sự thống nhất chặt chẽ giữa ba môi trường giáo dục nhà trường với gia đình và xã hội để giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học một cách toàn diện.

Các tổ chức đoàn thể chính trị xã hội ngoài nhà trường: Xã hội ngoài nhà trường là môi trường góp phần làm phong phú thêm cho những điều HS học được ở gia đình và nhà trường. Giáo dục xã hội là sự tiếp tục quá trình hình thành, phát triển và hoàn thiện ý thức đạo đức và năng lực thực

hiện hành vi văn hóa ứng xử của HS. Để các em HS không có những biểu hiện lệch lạc đạo đức, đề cao giá trị vật chất, lối sống hưởng thụ, quan hệ không lành mạnh, gian lận trong thi cử, thiếu ý thức sống tôn trọng và làm theo pháp luật, các đoàn thể chính trị xã hội ngoài nhà trường cần phải có những sân chơi thật sự phong phú, hấp dẫn, thiết thực, phù hợp với lứa tuổi HS, để từ đó, các em có thể thể hiện năng lực của mình, có kỹ năng sống với cộng đồng, ứng xử phù hợp với những chuẩn mực đạo đức xã hội.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học là công tác hết sức quan trọng và cấp thiết hiện nay. Kết quả nghiên cứu trên

đây đã đi sâu phân tích một số vấn đề lý luận về quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học với nội dung: Kế hoạch hóa, tổ chức hoạt động, công tác chỉ đạo, kiểm tra, giám sát giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học; đảm bảo các điều kiện về nhân lực, tài chính, cơ sở vật chất, sự phối hợp của các lực lượng trong và ngoài nhà trường trong hoạt động giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho HS trường tiểu học. Đây là cơ sở lý luận quan trọng để cán bộ quản lý giáo dục trường tiểu học tiến hành đánh giá thực trạng và xây dựng biện pháp quản lý giáo dục hành vi văn hóa ứng xử cho học sinh ở các trường tiểu học một cách phù hợp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo)*.

Đặng Vũ Hoạt – Phó Đức Hòa (2016), *Giáo dục học tiểu học I*, Nxb Đại học Sư phạm.

Bùi Minh Hiền, Nguyễn Vũ Bích Hiền(Chủ biên, 2015), *Quản lý và lãnh đạo nhà trường*, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội

Nguyễn Quốc Chí và Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2013), *Đại cương về quản lý giáo dục*, NXB Giáo dục Hà Nội.

Trần Quốc Thành, Dương Hải Hưng (2015), *Quản lý nhân sự trong giáo dục*, NXB Giáo dục Việt Nam